

Bu rapor, 4 Kasım 2016 tarihinde aralarında Halkların Demokratik Partisi Eş Genel Başkanları Figen Yüksekdağ ve Selahattin Demirtaş ile HDP'li milletvekillerinin tutuklanmasının birinci yıldönümü dolayısıyla hazırlanmıştır. Rapor, son bir yılda HDP'li milletvekillerine ilişkin siyasi ve hukuki gelişmeler yer almaktadır.

İçindekiler

2 GİRİŞ

6 GENEL BİLGİ

12 TUTUKLU VEKİLLER

28 TUTUKLANIP BIRAKILAN VEKİLLER

35 DİĞER HDP VEKİLLERİ

»giriş

Türkiye Cumhuriyeti'nde, farklı etnik kimliğe ve inanca sahip yurttaşların hak, özgürlük ve eşitlik mücadeleleri Cumhuriyet tarihi boyunca baskı ile karşılık bulmuştur. Katliamlar, idamlar, yargısız infazlar, faili meçhuller, zorla göç ettirmeler, cezaevleri ve sürgünler gibi büyük acıların yaşanmasına neden olan baskı politikaları, Türkiye'nin demokratikleşmesini engellemiş; çok sayıda darbenin gerçekleşmesine ve günümüze kadar darbe mekaniğinin sürekli işlemesine neden olmuştur.

Tüm bu baskılara rağmen çoğulculuğu esas alan hak, eşitlik ve özgürlük mücadeleleri giderek güçlenmiştir. Bu süreçte kurulan siyasi partiler de baskı politikalarına maruz kalmış, Halkın Emek Partisi, Demokrasi Partisi, Demokrasi ve Değişim Partisi, Özgürlük ve Demokrasi Partisi, Halkın Demokrasi Partisi, Demokratik Toplum Partisi gibi pek çok parti kapatılmıştır. Bu siyasi partilerin yöneticileri ve üyelerinin büyük bir çoğunluğu tutuklanmış, ağır cezalara mahkûm edilmişlerdir. 1991 ve 1994 yılları arasında faaliyet yürüten Halkın Emek Partisi (HEP) ve Demokrasi Partisi'nin (DEP) 50'den fazla üyesi ile DEP Batman milletvekili Mehmet Sincar öldürülmüştür.

16 Haziran 1994 tarihinde DEP milletvekilleri Türkiye Büyük Millet Meclisi'nden (TBMM) zorla çıkarılarak gözaltına alınmış, ardından Devlet Güvenlik Mahkemelerinde yargılanarak haklarında ağır hapis cezalar verilmiştir.

29 Mart 2009'da yapılan yerel seçimlerde büyük bir başarı elde eden Demokratik Toplum Partisi'ne (DTP) yönelik siyasi operasyonlarla 2009-2013 yılları arasında on bine yakın kişi tutuklanmıştır.

2013 ile 2015 yılları arasında, İmralı Adası'nda cezaevinde bulunan Sayın Abdullah Öcalan'ın büyük çabasıyla, Kürt sorununun çözümü, onurlu bir barış ve Türkiye'nin demokratikleşmesi için tarihi bir fırsat yakalanmıştır. Bu tarihi fırsat, Cumhurbaşkanı Erdoğan ve AKP tarafından iktidar hırsı nedeniyle heba edilerek, İmralı Heyeti ile AKP Hükümeti'nin 28 Şubat 2015 tarihinde deklare ettikleri Dolmabahçe Mutabakatı yok sayılmıştır. Tıpkı Kürt sorunu gibi çözüm süreci de inkar edilmiştir. Bu çerçevede, 5 Nisan 2015 tarihinden raporun yayınlandığı bugüne kadar geçen 945 gün boyunca Sayın Öcalan'a yönelik ağırlaştırılmış bir tecrit uygulanmaktadır.

7 Haziran 2015 seçimlerine giderken Halkların Demokratik Partisi'nin (HDP) çok sayıda seçim faaliyeti engellenmiş, il ve ilçe örgütlerine yönelik saldırılar düzenlenmiştir. HDP'nin Mersin ve Adana il binalarına eş zamanlı bombalı saldırılar gerçekleştirilmiştir. 5 Haziran 2015'te Diyarbakır'da yapılan seçim mitingine bombalı saldırı düzenlenmiş, bu saldırıda 5 kişi yaşamını yitirmiş, 400'e yakın kişi ise yaralanmıştır.

Tüm bu saldırılara rağmen, HDP'nin tarihi bir başarı ile 7 Haziran 2015'te yapılan milletvekili genel seçimlerinde parlamentoya girmesi engellenememiştir. HDP bu seçimde yüzde 13,2 oy alarak 80 milletvekili ile TBMM'de temsil hakkı kazanırken, AKP tek başına hükümet kurabileceği çoğunluğu kaybetmiştir. Seçimden önce Anayasa'yı tek başına değiştirecek, mutlak bir AKP iktidarı hedeflediğini ilan etmiş olan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, yeni bir hükümet kurulamayacağını gerekçe

göstererek 1 Kasım 2015 tarihinde gerçekleştirilmek üzere erken seçim kararı almıştır.

20 Temmuz 2015 tarihinde, IŞİD barbarlığından kurtarılmış olan, Rojava'nın Kobanê kentindeki halkla dayanışmak üzere, Urfa'nın Kobanê ile sınırı olan Suruç ilçesine giden HDP bileşeni Sosyalist Gençlik Dernekleri Federasyonu (SGDF) üyesi gençlere yönelik bombalı saldırıda 33 kişi katledilmiştir. Ardından 24 Temmuz 2015'te, Türk Silahlı Kuvvetleri savaş uçakları, Kürdistan Bölgesel Yönetimi sınırları içinde yer alan Kandil alanına hava saldırısı düzenlemiştir. Bu hava saldırısı ile "çözüm süreci" olarak adlandırılan karşılıklı görüşme dönemi AKP iktidarı tarafından sonlandırılmış, çatışmalı dönem yeniden başlamıştır.

Erdoğan'ın 28 Temmuz 2015 tarihli konuşmasındaki, "Parlamento, bence gerekli değerlendirmelerini yapmalı. Bunları dokunulmazlık zırhından

arındırmak suretiyle de 'terör örgütüyle iş mi tutuyorsun Senin sırtını dayadığın yer terör örgütü mü? Bunun bedelini ödeyeceksin ve bunu ödetmeli. Yapılması gereken budur diye düşünüyorum.' ifadeleri ise HDP'ye yönelik siyasi operasyonun açık sinyali olmuştur.

Temmuz 2015'ten itibaren yapılan siyasi operasyonlarda çoğunluğu HDP ve bileşeni partilerin yönetici ve üyeleri olmak üzere 10 binden fazla kişi gözaltına alınmış, 3 bine yakın kişi tutuklanmıştır. HDP'li milletvekilleri hakkında çok sayıda fezleke düzenlenip TBMM Başkanlığı'na gönderilmeye başlanmıştır.

Siyasi operasyonlara paralel olarak HDP'nin yüksek oranlarda oy aldığı 11 il ve 45 ilçede sokağa çıkma yasağı ilan edilmiştir. Bu süreçte, İnsan Hakları Derneği ile Türkiye İnsan Hakları Vakfı'nın verilerine göre 78'i çocuk 71'i kadın olmak üzere en az 322 sivil yaşamını yitirmiştir. Birleşmiş Millet-

ler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği'nin hazırladığı rapora göre ise bu süreç boyunca yaklaşık 2 bin kişi yaşamını yitirmiş, 500 bin kişi yerinden edilmiştir.

10 Ekim 2015'te Kürt illerindeki ablukaların son bulması amacıyla Ankara'da yapılan Emek, Barış ve Demokrasi Mitingi'ne yönelik IŞİD tarafından düzenlenen saldırıda 102 kişi katledilmiştir.

1 Kasım 2015 Milletvekili Genel Seçimleri'ne gidilirken HDP il ve ilçe örgütlerine, bunların eylem ve etkinliklerine yönelik planlı ve organize bir şekilde 200'ün üzerinde saldırı düzenlenmiş, HDP'nin Genel Merkezi başta olmak üzere çok sayıda il ve ilçe binası yakılmış, tahrip edilmiş veya yıkılmıştır.

Tüm bu baskılara rağmen HDP, 1 Kasım seçimlerinde yüzde 10,7 oy alıp, yüzde 10 oranındaki seçim ba-

rajını aşarak 59 milletvekiliği kazanmıştır. HDP'nin bu başarısının ardından HDP'li milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılması bir kez daha gündeme getirilmiştir. 20 Mayıs 2015 tarihinde TBMM'de yapılan oylamada, AKP ve MHP'nin uzlaştığı ve CHP milletvekillerinin büyük çoğunluğu aleyhte oy kullansa da yönetiminin desteklediği Anayasa değişikliği ile haklarında fezleke bulunan milletvekillerinin fezlekeleri ile ilgili yargılanmalarının önü açılmıştır. Bu düzenlemenin temel hedefinin HDP'li milletvekilleri olduğu da, o günden sonra yaşanan gelişmeler ile açıkça ortaya çıkmıştır.

15 Temmuz 2016'da birçok şaibe ve soru işaretleri ile dolu bir darbe girişimi gerçekleşmiştir. Darbe girişiminin bastırılmasının ardından 20 Temmuz 2016'da Türkiye'nin tamamında Olağanüstü Hal (OHAL) ilan edilmiştir. TBMM devre dışı bırakılarak tüm ülke OHAL ve Kanun Hükmünde Kararnamelerle (KHK) ile yönetilmeye başlanmıştır. Demokratik mücadele yürüten muhalif tüm kesimler baskı

altına alınmış, HDP ve bileşenlerine yönelik operasyonlar daha da yoğunlaştırılmıştır. Demokratik Bölgeler Partisi'nin (DBP) 102 belediyesinin 94'üne kayyum atanarak 75 belediye eş başkanı ve başkanvekili tutuklanmıştır.

OHAL sürecinde demokrasiye en büyük darbelerden biri de 4 Kasım 2016 tarihinde HDP Eş Genel Başkanları Figen Yüksekdağ ve Selahattin Demirtaş ile 11 milletvekilinin aynı anda gözaltına alınması ve tutuklanması ile vurulmuştur.

HDP Eş Genel Başkanları ile milletvekilleri cezaevinde tutulurken, 16 Nisan 2016 tarihinde demokratik meşruiyeti ve hukuka uygunluğu son derece tartışmalı olan Anayasa değişikliği referandumu yapılmıştır. Çok sayıda usulsüzlüğün yaşandığı Anayasa değişikliği referandumu ile Türkiye Cumhuriyeti'nde rejim değişikliğine gidilmiş, kuvvetler ayrılığı ilkesi tamamen ortadan kaldırılmış, tüm yetkiler tek bir kişide toplanmış, Meclis sembolik bir mekân haline dönüştürülmüştür.

Cözüm süreci ve dokunulmazlık resti

Devam etmesi mümkün değil

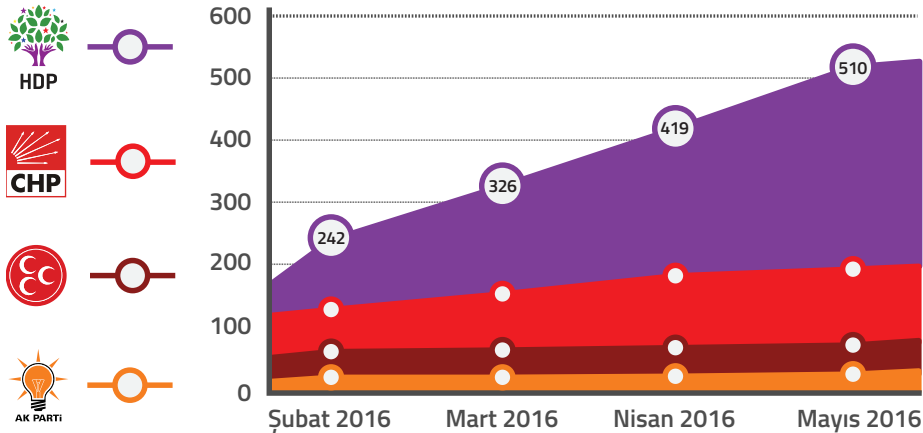
Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan, "terör örgütünü kendi arkasında gösterenlerin, 'Biz sirtımızı suraya buraya taşıyoruz' diyenin, bedelini ödemeleri gerektiğini" söyledi. Parlamentonun, bu kişileri dokunulmazlık zarhından sıyrması gerektiğini kaydeden Erdoğan, "Bu ülkede milli birliğimize, kardeşliğimize kastedenlerle bir çözüm sürecini devam ettirmek öyle zannediyorum ki mümkün değil" mesajı da verdi. Erdoğan, Çin ve Endonezya ziyaretleri öncesi Esenboğa Havalimanı'nda özete sunulan söyledi.

»genel bilgi

4 Kasım 2016'dan bu yana Eş Genel Başkanlar dâhil olmak üzere 15 HDP milletvekili tutuklanmıştır. 9 milletvekili ise hala cezaevindedir. Bu süreçte 27 milletvekili, bir kısmı birden fazla olmak üzere, gözaltına alınmış ve serbest bırakılmışlardır. Ayrıca Hukuk ve İnsan Haklarından Sorumlu Eş Genel Başkan Yardımcısı Aysel Tuğluk 28 Aralık 2016'dan bu yana tutukludur.

20 Mayıs 2016'da Anayasa'da yapılan değişiklikle 59 HDP milletvekilinin 55'i hakkında 510 fezlekeden soruşturma yürütülmeye başlanmıştır. CHP ile ilgili 145, AKP ile ilgili 46, MHP ile ilgili ise sadece 20 fezlele bulunmaktadır.

HDP milletvekilleri hakkında, 2007 yılından 2015 yılına kadar geçen sekiz yıllık süreçte 182 fezlele hazırlanmışken, 80 milletvekili ile Meclise girdiği 7 Haziran 2015 seçimleri ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 28 Temmuz 2015'deki "dokunulmazlıklar kaldırılmalı" ve "bedelini ödemeliler" açıklamalarından sonraki 10 ay gibi kısa bir sürede 328 adet fezlele hazırlanarak bu sayı 510'a ulaşmıştır. Kısa bir zaman zarfında hazırlanan bu 328 fezlekenin 154 adedi, Anayasa değişikliği teklifinin Meclis'e sunulduğu 21 Nisan 2016 ile kabul edildiği 20 Mayıs 2016 tarihi arasındaki bir aylık dönemde hazırlanmıştır.

Dokunulmazlık düzenlemesi ile yasma sorumsuzluğunu askıya alacak şekilde, Anayasa'ya aykırı olarak milletvekili yargılamalarına başlanmıştır.

Sadece tutuklu milletvekillerinin cezaevlerinde buldukları 1 yıllık süreçte 309 duruşma yapılmıştır.

Yargılamalar sonucunda HDP Eş Genel Başkanı Figen Yüksekdağ'a siyaset yasağı getirilerek milletvekilliği ve Eş Genel Başkanlığı düşürülmüştür. Yine Diyarbakır milletvekili Nursel Aydoğan ve Siirt milletvekili Besime Konca'nın milletvekillikleri verilen cezalar nedeniyle düşürülmüştür. Van milletvekili Tuğba Hezer ve Şırnak milletvekili Faysal Sarıyıldız'ın milletvekillikleri ise, Meclis tarihinde emsali olmayan bir uygulama ile devamsızlık gerekçe gösterilerek düşürülmüştür.

Tüm bu süreçte, cezaevinde bulunan milletvekilleri ile görüşmek için Adalet Bakanlığı'na başvuru yapan uluslararası kurum ve kuruluşların bu talepleri reddedilmiştir. Yine duruşmaları izlemek isteyen uluslararası kurum temsilcilerine ve parlamentolere izin verilmemiştir.

20 MAYIS 2016'DA MİLLETVEKİLİ DOKUNULMAZLIĞINI KALDIRAN GEÇİCİ MADDE

Türkiye tarihi boyunca, darbe kurumlarının yerleşmesi veya çoğunluk tarafından Anayasa'yı delmek için bir araç olarak kullanılan geçici maddeler, bu sefer de Anayasa ve İçtüzük tarafından sağlanan hak ve güvencelerin ortadan kaldırılması için kullanılmıştır. İktidar, CHP ve HDP'nin ilkel ve kalıcı bir biçimde, ulusla-

Dokunulmazlık düzenlenmesinde AKP'li milletvekilleri oy kullanırken

rarası demokratik normlara uygun bir şekilde milletvekili dokunulmazlıkların yeniden düzenlenerek kaldırılması önerilerine kulaklarını tıkamış; geçici bir maddeyle, uluslararası sözleşmelere ve Anayasa'ya aykırı bir biçimde ve bir defaya mahsus olarak dokunulmazlıkların kaldırılmasını dayatmıştır. Anayasa'ya eklenen söz konusu madde, 20 Mayıs 2016 tarihinde TBMM'de yeterli oyu alarak yasalaşmıştır. Geçici madde uyarınca dokunulmazlıklar, 20 Mayıs 2016 tarihine dek TBMM Başkanlığı'na veya Adalet Bakanlığı'na savcılıklardan ulaşan fezlekelerle sınırlı olarak bir defaya mahsus olarak kaldırılmıştır.

Yasama dokunulmazlıkları kişisel bir ayrıcalık değil, Meclis'in halk iradesiyle teşkil edilmiş aritmetiğini, varlığını, faaliyetini ve özellikle ikti-

dar karşısında muhalefetin temsilini koruyan bir kurumdur. Yasama dokunulmazlıklarının düzenlenmesi, Türkiye'nin içinde bulunduğu siyasi süreçten bağımsız bir hukuki işlem değildir. Bu düzenlemeyle, bir siyasi partinin örgütlenme ve siyaset yapma özgürlüğü, milletvekillerinin seçilme ve milletvekili kalabilme hakları ve her bir fezlekeyle de ifade özgürlüğü ihlal edilmiştir. Bu uygulama, Venedik Komisyonu'nun da ilgili raporunda belirtildiği gibi eşitlik ve orantılılık ilkelerine de aykırıdır.

Bu tasarrufun her ne kadar biçimsel olarak Anayasa değişikliği gibi görünse de esas itibariyle dokunulmazlığın kaldırılması işlemi olduğu iddiasıyla Anayasa Mahkemesi'ne yapılan başvuru, 3 Haziran 2016 günü reddedilmiş, bu karardan 4 gün sonra, 7 Hazi-

AKP VE MHP TAM KADRO KATILDI		
1. MADDE	2. MADDE	TÜMÜ
373 Evet	374 Evet	376 Evet
138 Hayır	136 Hayır	140 Hayır
8 Çekimser	4 Çekimser	5 Çekimser

AKP'nin dokunulmazlık önerisi bazı CHP'ilerin desteğiyle Meclis'ten geçti, 148 vekile yargı yolu açıldı

Meclis 'kaos' dedi

CHP'DEN 20' DESTEK'

TBMM Genel Kurulu'nda, AKP'nin dokunulmazlıkların kaldırılmasına ilişkin anayasa değişikliği önerisi, 376 'kaba' oyuyla ağırlıkla referandumuz kabul edildi. AKP ve MHP'nin tam kadro 'kaba' oyu verdiği varsayılan öneri en az 20 CHP'li vekil tarafından da onaylandı. AKP'li vekiller oylarının rengini yine parti komiserlerine gösterdi.

148 VEKİL ZIRHSIZ

ANAYASA değişikliği ile 1994'te DEP'ilerin dokunulmazlığını kaldırdıktan sonra 22 yıl sonra bir kez Meclis, hakkında fezleke olan milletvekillerine yargı yolunu açmış oldu. Aralarında parti liderlerinin de olduğu 148 milletvekili dokunulmazlık haklarını yitirdi. Sonuç AKP ve MHP'li vekiller tarafından alkışlarla karşılandı. > > >

AKP'nin genel başkanı ve başbakan olacak olan Binali Yıldırım ve AKP'li oyların gülmeyecek kullandılar.

ran 2015 seçimlerinin yıldönümünde Anayasa değişikliği Cumhurbaşkanı tarafından onaylanarak yürürlüğe girmiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin kararıyla iç hukuk yolları tükendiği için, dokunulmazlıkları kaldırılan HDP'li milletvekilleri Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) başvurmuşlardır. Başvurular esas itibarıyla 1 No'lu Protokol'ün 3. Maddesi'nde düzenlenen serbest seçim hakkının, sözleşmenin 10. Maddesi'nde düzenlenen ifade özgürlüğü ve 11. Maddesi'nde düzenlenen örgütlenme özgürlüğü ile beraber 18 maddenin ihlali üzerine kuruludur.

4 KASIM 2016 MECLİS'E DARBE

Dokunulmazlıkları düzenleyen Anayasa değişikliğinden 5 ay sonra, 4 Kasım 2016 tarihinde HDP Eş Genel Başkanları Figen Yüksekdağ ve Selahattin Demirtaş ile Grup Başkanvekili İdris Baluken, Ankara milletvekili Sırrı Süreyya Önder, Diyarbakır milletvekilleri İmam Taşçier, Nursel Aydoğan ve Ziya Pir, Hakkâri milletvekilleri Abdullah Zeydan, Nihat Akdoğan ve Selma Irmak, Mardin milletvekili Gülser Yıldırım, Şırnak milletvekili Faysal Sarıyıldız, Ferhat Encü ve Leyla Birlik, Van milletvekili Tuğba Hezer hakkında Bingöl, Diyarbakır, Hakkari, Şırnak ve Van illerindeki savcılıklarca gözaltı kararı verilmiştir.

Ankara, Diyarbakır, İstanbul ve Mardin'de saat 00.45 ila 02.00 arasında yürütülen operasyon ile aralarında HDP Eş Genel Başkanları Figen Yüksekdağ ve Selahattin Demirtaş'ın da bulunduğu 12 milletvekili gözaltına alınmıştır. Gözaltına alınan Eş Genel Başkanlar ile milletvekilleri önceden hazırlanmış uçak, helikopter ve araçlar ile Bingöl, Diyarbakır, Hakkâri ve Şırnak Emniyet Müdürlüklerine götürülmüşlerdir.

Aynı gün çıkarıldıkları mahkemelerde HDP Eş Genel Başkanı Figen Yüksekdağ ve Selahattin Demirtaş ile HDP Grup Başkanvekili ve Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken ile milletvekilleri Abdullah Zeydan, Ferhat Encü, Gülser Yıldırım, Leyla Birlik, Nihat Akdoğan, Nursel Aydoğan, Selma Irmak tutuklanırken; İmam Taşçier, Ziya Pir, Sırrı Süreyya Önder denetimli serbestlik hükümleri uygulanarak serbest bırakılmıştır. Tutuklanan milletvekillerinin yine önceden hazırlanmış uçak, helikopter ve araçlar ile seçim çevrelerine ve ikamet adreslerine çok uzak olan Edirne, Kandıra ve Silivri Cezaevlerine aynı gün sevkleri gerçekleştirilmiştir.

Türkiye'deki mevcut yargı sistemi içerisinde farklı savcılıkların aynı anda harekete geçirilmesi, farklı dosyalardan aynı anda operasyon yürütülmesi ve milletvekillerinin gayri hukuki şekilde gözaltına alınmalarını ve tutuklanmalarını öngören bir mekanizma yoktur. Sa-

dece gözaltına alınma ve tutuklanmaların eşzamanlı yapılması bile operasyonun hukuki değil siyasi olduğunun yeterli bir kanıtıdır.

Yine 4 Kasım günü bütün yaygın medya grupları ile yandaş medya kuruluşlarının aynı son dakika spotu olan “HDP’ye Terör Operasyonu” ile yayın yapması ve sabahında basılı gazetelerin aynı manşetlerle çıkması, HDP’ye yönelik operasyonun planlı olduğunun ve tek bir merkezden yönetildiğinin diğer bir göstergesidir.

Bir başka gösterge ise milletvekillerinin cezaevlerinde tutulacağı odaların yargılamalardan önce hazırlandığına dair kamuoyunda yaygın olarak konuşulan iddialardır.

HUKUKİ MÜCADELE

İç hukuk başvurularında, tutuklanan milletvekillerinin yasama dokunulmazlıkları ve milletvekilliği sıfatları devam ettiği vurgulanarak, TBMM’de devam eden yasama faaliyetlerine katılımlarının esas olduğunun altı çizilmiş, tutukluluklarının sona erdirilmesi, emsal kararlar gösterilerek Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK) uyarınca görevli sulh ceza mahkemelerinden talep edilmiştir. Bu talebin reddedilmesiyle tutukluluk kararına ilişkin olarak iç hukuk yolları tüketildiği için Anayasa Mahkemesi’ne bireysel başvuru yolu açılmıştır.

Anayasa Mahkemesi’ne yapılan başvuruda, temel olarak çoğu isnadın ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilmesi şart olan siyasi açıklamalardan ibaret olduğu ve bunların

suç sayılmasının ifade özgürlüğünü ihlal ettiği; milletvekillerinin yasama faaliyetinden alıkonulmasının seçme ve seçilme hakkını ortadan kaldırdığı; tutuklanmaları için gerekli şartların sağlanmadığı ve yürütülen operasyonun HDP'yi sindirmeye yönelik siyasi bir saikle yapıldığı öne sürülmüştür. Özetle, dokunulmazlıkların kaldırılmasına karşı AİHM'e yapılan başvurudaki gerekçelerle birlikte özgürlük ve güvenlik hakkının da ihlal edildiği ifade edilmiştir. Eş Genel Başkanlarla ilgili başvuru 17 Kasım 2016 günü yapılmışsa da, geçen bir sene boyunca bu dosyalara dair hiçbir gelişme olmamıştır.

Anayasa Mahkemesi'nin sessizliğini sürdürmesi üzerine, 20 Şubat 2017 günü Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) başvurulmuştur.

AİHM, tutukluluk başvurularını öncelikli inceleme yönünde karar almış ve hükümetin savunmasını istemiştir.

AİHM, önündeki tutukluluk dosyalarına Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri (AKİHK) Nils Muiznieks, Birleşmiş Milletlere üye ülkelerin parlamenterlerinden oluşan Parlamentolar Arası Birlik (IPU), sivil toplum kuruluşu ARTICLE 19 ile İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün (HRW) yaptıkları üçüncü taraf olarak müdahillik talepleri kabul edilmiştir.

»tutuklu vekiller

FİGEN YÜKSEKDAĞ
EŞ GENEL BAŞKAN VE
VAN MİLLETVEKİLİ

GENEL BİLGİ

4 Kasım 2016 tarihinde, gece saat 01:00'de Ankara'da bulunan evinde gözaltına alınmış ve aynı gün tutuklanarak Kocaeli 1 No'lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Cezaevi'ne konulmuştur. Sadece erkek mahpusların kalmaları için planlanmış Kocaeli F Tipi Hapishanesi, kurulduğu günden bu yana ilk defa kadınlara açılmıştır. Bu hapishane, Yüksekdağ'ın tutuklanmasına gerekçe gösterilen dosyaların görüldüğü şehirlerden birinde olmamakla birlikte, bu şehirlere hayli uzaktır. Yüksekdağ, burada iki aya yakın bir süre tek başına tutulmuştur.

KISITLAMALAR

Yüksekdağ hakkında, OHAL dönemi çıkarılan 676 Sayılı KHK gerekçesiyle avukatlarıyla yapacağı görüşmelerin kamera ile kayıt altına alınmasına ve görüşmelerde infaz koruma memurlarının bulundurulmasına karar verilmiştir. 3 ay boyunca bu kararı da aşan bir şekilde hapishane idaresi tarafından tüm avukat görüşmeleri kayıt altına alınmış, savunma evraklarına ve görüşme sırasında tutulan savunmaya ilişkin tüm görüşme notlarına el konulmuştur.

Yüksekdağ'a gönderilen kitaplar hapishane idaresi tarafından sakıncalı bulunduğu için kendisine verilmemiştir. HDP Genel Merkez adresine gönderdiği mektuplar, faksler iletilmemiştir. Seçmenlerinden, yakınlarından, çeşitli yerel ve uluslararası siyasi parti temsilcilerinden gelen dayanışma mektuplarına el konulmuş veya sansürlü olarak iletilmiştir.

HUKUKİ DURUMUNA İLİŞKİN BİLGİ VE İSTATİSTİKLER

Figen Yüksekdağ hakkında milletvekili seçilmeden önceki siyasi faaliyetleri nedeniyle dört dava açılmış olup bunların üçü halen devam etmektedir. Bu yargılamalar nedeniyle daha önce tutuklu da kalmıştır. Milletvekili seçildikten sonra siyasi faaliyetler kapsamında yapmış olduğu basın açıklamaları ile miting ve toplantı konuşmaları nedeniyle toplam 29 adet fezleke hazırlanmıştır.

Birbirinden bağımsız suç tarihleri ve suç isnatları taşıyan 8 fezleke Yüksekdağ hakkında tutuklama kararı verilen Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı'na yürütülen soruşturmada birleştirilmiştir. Bu "Torba Soruşturma Dosyası", Diyarbakır 8. Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılmış ve ardından yetkisizlik kararı verilerek Ankara 16. Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderilmiştir.

Yüksekdağ, tutuklanmasının üzerinden 8 ay sonra tutuklu yargılandığı mahkemede ilk defa hâkim karşısına çıkabilmiştir. Kaçma şüphesi gerekçesiyle tutukluluğunun devamına karar verilen duruşmada mahkeme, davayı Sincan Hapishanesi kampüsüne taşımış ve 20 kişi izleyici kapasitesi bulunan bir salona alınmasına karar vermiştir. Tutuklu olduğu davanın 3üncü duruşması 6 Aralık 2017'de yine Sincan Cezaevi Yerleşkesi'nde görülecektir.

Yüksekdağ, mahkemenin bu kararını iktidarın kendi dosyası üzerine doğrudan bir müdahalesi olarak değerlendirmiş, halkın olmadığı bir duruşma salonunda yapılacak bir savunması olmadığını, bu nedenle davanın yeniden büyük salona alındığı duruşmada savunmasını yapacağını belirten bir dilekçeyi mahkemeye iletmıştır. Mahkeme de bunun üzerine SEGBİS sistemi ile bulunduğu hapishaneden duruşma salonuna bağlanmasına karar vermiş, ancak Yüksekdağ hukuka aykırı bu uygulamayı da kabul etmemiştir.

Hali hazırda birleştirilen dosyalarla birlikte 9 ayrı ilde devam eden 25 davası vardır. Bu davalardan 4 tanesinde Yüksekdağ hakkında mahkûmiyet kararı verilmiştir.

Adana 11. Asliye Ceza Mahkemesi, 10 Ekim Ankara Katliamı'nda hükümetin sorumluluğuna işaret eden bir konuşması nedeniyle Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni alenen aşağılamak suçlamasıyla 1 yıl hapis cezası vermiştir. Bu ceza kesinleşmiştir.

İstanbul 22. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından, katıldığı bir protesto yürüyüşü nedeniyle örgüt propagandası suçlamasıyla verilen 1 yıllık mahkûmiyet kararı da kesinleşmiştir.

Ankara 13. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından Alman Haber Ajansı DW'ye vermiş olduğu röportaj nedeniyle propaganda suçlamasıyla 1 yıl 6 ay hapis cezası verilmiş olup, bu ceza İstinaf Mahkemesi aşamasındadır. Aynı röportaj tutuklu yargılandığı davada da fezleke konusu yapılmıştır.

Mersin 7. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından Cumhurbaşkanı'na hakaret suçlamasıyla 11 ay 20 gün hapis cezası verilmiştir. Para cezasına çevrilen bu karar da İstinaf Mahkemesi aşamasındadır.

Milletvekili seçilmeden önce katıldığı bir anma nedeniyle hakkında açılan kamu davasından 10 ay mahkûmiyet kararı verilmişken, yıllarca Yargıtay incelemesinde kalan bu dosya dokunulmazlıklar devam ederken Anayasa'ya aykırı bir biçimde görülmeye devam etmiştir. Ceza, Yüksekdağ'ın

tutuklanmasının hemen öncesinde onaylanmış ve kesinleşmiştir. Bu yargılamayı yapan mahkemenin savcısı ve yargıçlarının bir kısmı Fethullahçı yapıya üye oldukları iddiası ile meslekten ihraç edilmiş ve tutuklanmışlardır.

Verilen mahkûmiyet kararı 1 yılın altında olmasına rağmen, mezarlıkta bir anmaya katılma fiili terör suçu sayılarak vekilliği, Eş Genel Başkanlığı ve parti üyeliği ulusal ve uluslararası mevzuata aykırı bir şekilde düşürülmüştür.

SELAHATTİN DEMİRTAŞ
EŞ GENEL BAŞKAN VE
İSTANBUL MİLLETVEKİLİ

GENEL BİLGİ

4 Kasım 2016 tarihinde, gece saat 01:00'de Diyarbakır'daki evinde gözaltına alınmış ve aynı gün tutuklanarak Edirne Cezaevi'ne konulmuştur. Edirne Cezaevi, Selahattin Demirtaş'ın ikamet adresi olan Diyarbakır'a en uzak cezaevi olup, 1700 km mesafededir. Bu cezaevinin, tutuklanmasına gerekçe gösterilen dosyaların görüldüğü şehirlere de herhangi bir yakınlığı bulunmamaktadır. Burada elli dört gün boyunca tek başına tutulan Demirtaş, 27 Aralık 2016 tarihinden bu yana da Hakkâri Milletvekili Abdullah Zeydan ile birlikte kalmaktadır.

KISITLAMALAR

HDP'nin Eş Genel Başkanlığı devam eden ve bu sıfatla yasama faaliyetlerine devam etmesi Anayasal bir hak olan Demirtaş'ın, TBMM'de yapılan HDP Grup Toplantısı'nda okunması için gönderdiği yazı ve basına iletildiği ilk röportajlar cezaevi tarafından sansürlenmiştir. Avrupa Konseyi Genel Sekreteri Thornbjorn Jagland ve Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri Nils Muiznieks'e yazdığı mektuplar cezaevi idaresi tarafından alınılmamıştır. İşkenceyi Önleme Komitesi'ne (CPT) iletilmek üzere, diğer cezaevlerinde bulunan milletvekillerine uygulanan hukuksuzlukları kaleme

aldığı mektup CPT'ye ulaştırılmamış, postada kaybedilmiştir.

Kendisiyle röportaj yapmak isteyen Der Spiegel'in talebini ileten avukat gözaltına alınmış, "Demirtaş'ın tutuklanması ile ilgili olarak uluslararası ortamda gündem oluşturarak, ülkemiz aleyhine uluslararası alanda lobi faaliyetlerinde bulunulmaya çalışılması eylemine katılmakla" suçlanmıştır. Tutukluluğun ilk üç ayında, avukatları ile yaptığı görüşmeler kamera ile kayıt altına alınmıştır.

HUKUKİ DURUMUNA İLİŞKİN BİLGİ VE İSTATİSTİKLER

Selahattin Demirtaş'ın 2007-2016 tarihleri arasında, siyasi faaliyetler kapsamında yapmış olduğu basın açıklamaları ile miting ve toplantı konuşmaları nedeniyle hakkında 96 adet fezleke hazırlanmıştır. Bu fezlekelerden 29'unu hazırlayan savcılar, 15 Temmuz Darbe Girişimi'ni gerçekleştirdiği iddia edilen Fethullahçı yapıya üye oldukları için tutuklanarak, cezaevine konulmuşlardır.

Hazırlanan 96 fezlekeden 46'sı HDP'nin 80 milletvekili ile Meclis'e girdiği 7 Haziran 2015 seçimleri ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 28 Temmuz 2015'deki "dokunulmazlıklar kaldırılmalı" ve "bedelini ödemeliler" açıklamalarından sonraki 10 ay gibi kısa bir sürede hazırlanmıştır. Bu fez-

lekelerden 16 adedinde isnat edilen suçların yılları 2010, 2011, 2012, 2013 gibi eski yıllar olmasına rağmen, fezleke düzenlenme tarihleri 20 Mayıs 2016'da gerçekleşen dokunulmazlık düzenlemesinin hemen öncesindedir.

Toplam 96 adet fezlekenin, birbirinden bağımsız suç tarihleri ve suç isnatları taşıyan 31 adedi, Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı'nca birleştirilerek tek bir "torba soruşturma dosyası" oluşturulmuştur. Bu "torba soruşturma dosyası", Demirtaş hakkında Diyarbakır 8. Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılan, ana dava olarak bilinen ve akabinde güvenlik gerekçesiyle Ankara 19. Ağır Ceza Mahkemesi'ne nakledilen tutuklu bulunduğu dosyadır. Tutuklanmasına neden olan bu dosyada birleştirilen 31 adet fezlekeden 9 adedini hazırlayan savcılar, Fethullahçı yapıya üye oldukları iddiasıyla görevden ihraç edilerek tutuklanmışlardır.

Tutuklu olduğu dosyanın duruşma günü, tutukluluk tarihinden 399 gün sonraya verilmiştir. Duruşma, 7 Aralık 2017 tarihinde Ankara 19. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülecektir.

Hali hazırda birleştirilen dosyalarla birlikte 12 ayrı ilde devam eden 23 davası bulunmaktadır. Tutuklu olduğu süre zarfında tutukluluğuna sebep olan dosyanın duruşması yapılmazken, tutuklu olmadığı dosyaların ise

farklı mahkemelerde 79 duruşması gerçekleşmiştir. Demirtaş, bu duruşmaların tümüne katılma talebinde bulunmuş, ama bu taleplerden biri hariç tamamı, yargılama giderleri ve güvenlik gibi gerekçelerle reddedilmiştir. Sadece Ankara'da devam eden bir davasına getirilme talebi uygun görülmüştür. Bu davaya da getirilme aşamasında kelepçe takılmak istenmiştir. Demirtaş bu uygulamayı “yasadışı ve ahlak dışı” bulduğunu belirterek, “adaletsizliğe karşı her hâlükarde direneceğiz ve temsil ettiğimiz halk iradesinin onurunu koruyacağız” ifadeleri ile reddetmiştir.

Demirtaş hakkında, dokunulmazlıkları düzenleyen 20 Mayıs 2016 tarihli Anayasa değişikliği sonrasında, biri tutuklandığı gün verdiği ifade nedeniyle olmak üzere 12 yeni fezleke de düzenlenmiştir.

EDEBİ VE SANATSAL ÇALIŞMALAR

Cezaevinde bulunduğu süre içinde on iki öyküden oluşan ‘Seher’ isimli bir kitabı yayımlanmıştır. Kitap bir aydan kısa zamanda yüz bin okuyucuya ulaşmıştır. Kaleme aldığı şarkı sözleri çeşitli sanatçılar tarafından bestelenmiştir. Resim çalışmaları da yapan Demirtaş, iki tablosunu kamuoyuyla paylaşmıştır.

Tutuklu olduğu dosyanın duruşma günü, tutukluluk tarihinden 399 gün sonraya verilmiştir. Duruşma, 7 Aralık 2017 tarihinde Ankara 19. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülecektir.

AYSEL TUĞLUK
EŞ GENEL BAŞKAN YARDIMCISI
23-24. DÖNEM MİLLETVEKİLİ

12 Aralık 2016 tarihinde tutuklanarak Kocaeli Kandıra Cezaevi'ne konmuştur. Milletvekilliği ve parti yöneticiliği dönemindeki siyasi faaliyetleri kapsamında yaptığı konuşmalar nedeniyle iddianame hazırlanmıştır. İddianamede Aysel Tuğluk'un Demokratik Toplum Kongresi'nin kamuoyuna açık etkinliklerinde yaptığı konuşmalara da yer verilmiştir.

7 Temmuz 2017 ve 8 Eylül 2017 tarihlerinde tutuklu dosyaların duruşmaları yapılmıştır. 8 Eylül'deki ikinci duruşmasında savcı mütalaasını, silahlı örgüt kurma ve yönetme suçundan vermiştir. Bir sonraki duruşması 15 Aralık 2017'de Ankara 17. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülecektir.

ÇAĞLAR DEMİREL GRUP BAŞKANVEKİLİ VE DİYARBAKIR MİLLETVEKİLİ

13 Aralık 2016 tarihinde, TBMM Genel Kurul çalışmasından çıktıktan sonra, gece saat 00:10'da HDP Genel Merkezi'nin önünde, içinde bulunduğu araçtan zorla indirilerek, üzerinde resmi hiçbir imza ve tarih bulunmayan bir yazı gösterilerek gözaltına alınmıştır.

Gözaltına alındıktan sonra hava yolu ile Diyarbakır'a getirilmiş ve aynı gün tutuklanarak, dosyalarının bulunduğu Diyarbakır ve Mardin illerine 1400 kilometre uzaklıktaki Kocaeli Kandıra Cezaevi'ne götürülmüştür. Burada 53 gün boyunca tek başına tutulmuştur.

Çağlar Demirel'in 2015 Haziran ve 2016 Mayıs tarihleri arasında, siyasi faaliyetler kapsamındaki basın açıklamaları, miting ve toplantılardaki konuşmaları nedeniyle hakkında toplam 17 adet fezleke hazırlanmıştır. Bu fezlekelerden 11 tanesi birleştirilerek tutuklu olduğu davanın iddianamesi oluşturulmuştur. 14 Temmuz 2017 tarihinde Diyarbakır'da görülen bu dosyasından 7 yıl 6 ay ceza verilmiştir.

Çağlar Demirel'in tutuklu dosyasının dışında, hakkında açılmış 5 dava daha bulunmaktadır.

Çağlar Demirel 2011 yılında da, Mardin'in Derik İlçesi'nde Belediye Başkanı iken Barış ve Demokrasi Partisi siyasetçilerine yönelik operasyonlarda tutuklanmış, 2014 yılında tahliye edilmiştir.

20 Mayıs 2016 tarihinde yapılan Anayasa değişikliğinin ardından hakkında 4 adet fezleke daha hazırlanmıştır.

Üzerinde resmi hiçbir imza ve tarih bulunmayan bir yazı gösterilerek gözaltına alınmıştır.

İDRİS BALUKEN GRUP BAŞKANVEKİLİ VE DİYARBAKIR MİLLETVEKİLİ

Diyarbakır Milletvekili ve HDP Grup Başkanvekili İdris Baluken, 4 Kasım 2016 tarihinde HDP Genel Merkezi'nde gözaltına alınarak Bingöl'e götürülmüş ve çıkarıldığı mahkemece tutuklanmıştır.

Baluken, 30 Ocak 2017 tarihinde görülen ilk duruşmasında Diyarbakır 8. Ağır Ceza Mahkemesi heyetine üye üç hâkimin oy birliği ile tahliye edilmiştir. Ceza Muhakemesi Kanunu, tahliyeye itirazın yolunu kapatmış olmasına ve bu hususta başka kişilerin tahliyesine itirazın reddine defalarca

karar verilmiş olmasına rağmen, savcılık itirazı ile 21 Şubat 2017 tarihinde tekrar tutuklanmıştır.

İdris Baluken'in ikinci tutuklanması riskli bir ameliyat geçirdiği hastanede gerçekleşmiştir. Sinir sistemindeki bir sorundan ötürü ameliyat olan ve üç ay fizik tedavi görmesi gerektiği doktor raporuyla sabit olan Baluken, hastanenin kapısından alınarak mahkemeye çıkarılmış ve tutuklanmıştır.

İdris Baluken hem Kandıra F Tipi Cezaevi'nde hem de Sincan F Tipi Cezaevi'nde kaldığı sürenin büyük çoğunluğunda tek kişi olarak tutulmuştur.

Baluken'in üç ay fizik tedavi görmesi gerektiği doktor raporları ile sabit iken, tedavi görmesi engellenmiş, sağlık hakkına erişim hakkı ihlal edilmiştir. Yasal hakkı olmasına rağmen, çeşitli parti raporlarına ve kaynaklara erişimi engellenmiştir.

Baluken hakkında hazırlanan 24 fezlekenin 15'i birleştirilerek tutuklu olduğu dosya oluşturulmuştur. Tutuklu olduğu dosyanın iddianamesi TCK 302'inci Madde - Anayasal düzeni ortadan kaldırmak - dayanak yapılarak ağırlaştırılmış müebbet istemiyle mahkemeye gönderilmiştir.

Baluken hakkında hazırlanan fezle-kelerin dokuzunun savcısı, Fethullah-çı yapıya üye oldukları gerekçesiyle meslekten ihraç edilmiş ve tutuklanmışlardır.

Beşinci celsesi görülen tutuklu dosyasında savcılık esas hakkındaki mütalaasını sunup 11 yıldan 47 yıla kadar hapis cezası istemiştir. Duruşma karar verilmek üzere 6 Aralık 2017 tarihine ertelenmiştir. Bu davada Baluken için, avukatları tarafından aksi kanıtlandığı halde, atmadığı bir tweet ve katılmadığı bir cenaze töreninden dolayı hapis cezası istenmektedir.

ABDULLAH ZEYDAN HAKKÂRİ MİLLETVEKİLİ

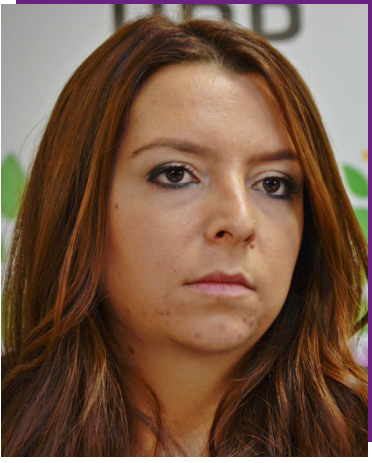
4 Kasım 2016 tarihinde, gece saat 01:00'de Ankara'da bulunan evinde gözaltına alınmış ve aynı gece Hakkâri'ye götürülmüştür. Aynı gün tutuklanarak Edirne Cezaevi'ne konulmuştur. Zeydan'ın tutulduğu cezaevinin, tutuklanmasına gerekçe gösterilen dosyaların görüldüğü şehirlerle herhangi bir ilişkisi bulunmamaktadır. Burada elli dört gün boyunca tek başına tutulan Zeydan, 27 Aralık 2016 tarihinden bu yana da HDP Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş ile birlikte kalmaktadır.

Mide rahatsızlığının teşhisi amacıyla, ileri tetkiklerin yapılması için hastaneye sevk edilmesi esnasında kelepçe takılmak istenmiştir. Bu uygulamayı reddetmiştir.

Abdullah Zeydan hakkında, 2015-2016 yıllarında milletvekili olduğu şehirlerdeki siyasi faaliyetlerinde yapmış olduğu konuşmalar nedeniyle 7 fezleke hazırlanmıştır. Bu fezleke-lerden birini hazırlayan savcı, Fethullahçı yapıya üye olduğu için tutuklanmıştır.

Hakkında hazırlanan 7 fezleke, birbirinden bağımsız suç tarihlerine rağmen, Hakkâri Cumhuriyet Başsavcılığı'nca birleştirilerek tek bir dosya oluşturulmuştur. Bu kapsamda Hakkâri Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılan dava güvenlik gerekçesiyle Diyarbakır'a taşınmıştır.

14 Temmuz 2017'de Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada 8 yıl 1 ay 15 gün hapis cezası verilmiştir.

BURCU ÇELİK MUŞ MİLLETVEKİLİ

TBMM İnsan hakları İnceleme Komisyonu üyesi Burcu Çelik, 19 Nisan 2017 tarihinde çıkarıldığı mahkeme tarafından tutuklanarak Muş Cezaevi'ne konulmuş, bir gün sonra da Ankara Sincan Cezaevi'ne nakledilmiştir.

Sincan Cezaevi'nde 34 gün boyunca tek başına tutulmuştur. Bu dönemde sağlık hakkı engellenmiştir.

Burcu Çelik, 20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlığın kaldırılması düzenlemesi kapsamındaki fezlekelerinin hiçbirinde örgüt üyeliği suçlaması olmamasına rağmen, hukuksuz bir şekilde örgüt üyeliği suçlamasıyla yargılanmıştır.

6 Ekim 2017 tarihindeki karar duruşmasında, 'terör örgütü propagandası yapmak ve halkı kin ve düşmanlığa alenen tahrik etmek' suçlamalarından ayrı ayrı beraat etmiştir. Fezlekelerinde bulunmamasına rağmen savcı mütalaasında iddia edilen örgüt üyeliği suçlamasından da beraat etmiştir. Mütalaasında ve fezlekesinde bulunmayan 'örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım etme' suçunu işlediği belirtilerek 6 yıl hapis cezasına çaptırılmıştır. Karara üst mahkemede itirazda bulunulmuşsa da üst mahkeme henüz bir karar vermemiştir.

FERHAT ENCÜ
ŞIRNAK MİLLETVEKİLİ

Ferhat Encü, 4 Kasım 2016'da tutuklanarak, Kocaeli 1 No'lu F Tipi Cezaevi'ne götürülmüştür. Burada yetmiş gün boyunca tek başına tutulmuştur. Şu anda üç kişilik hücrede beş kişi kalmaktadırlar. Başlangıçta, uzun bir süre mektupların kendisine iletilmesinde sıkıntı yaşanmıştır. Roboski Katliamı'nın yıldönümü vesilesiyle gönderdiği Araştırma Önergesi Meclis'e ulaşmamıştır. Özgürlükçü Demokrasi gazetesine verdiği röportaj cezaevi yönetimince sansürlenmiş, itirazlar sonucu yapılan kısıtlama kaldırılmıştır. Kendisine gönderilen bazı mektuplara da sansür uygulanmış, bu konuda yapılan itirazlar kabul edilmiş, ancak karar henüz kesinleşmemiştir. Son dönemlerde hastane sevklerinde kelepçe uygulanmak istenmiştir. Bu nedenle iki defa hastaneye sevk edildiği halde kelepçeli gitmeyi reddettiği için hastaneye gitmemiştir.

Dokunulmazlıkları düzenleyen Anayasa değişikliği öncesine ait 17 fezlekesi bulunmaktadır. Bu fezlekelerin 16'sı 1 Kasım 2015 seçimlerinden sonra hazırlanmıştır.

Hakkında 17 fezleke hazırlanan Encü'ye 13 dava açılmıştır. İki ayrı dosyasından tutuklama kararı verilmiştir. Bu davalardan biri, hakkındaki 5 fezlekenin birleştirilmesinden oluşturulan torba dosyadır. Bu davaya bakan

Şırnak 2. Ağır Ceza Mahkemesi 15 Şubat 2017'de yapılan tutukluluk değerlendirilmesinde Ferhat Encü'nün tahliyesine karar vermiştir. Ancak savcının itirazı üzerine iki gün sonra 17 Şubat 2017'de Şırnak 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nce tekrar tutuklanmıştır.

9 Haziran 2017'de Şırnak 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmasında SEGBİS aracılığıyla duruşmaya katılan Ferhat Encü'nün son savunması alınmak istenmiş, son savunmasını mahkemeye gelerek yapma isteği kabul edilmeyen Ferhat Encü'ye bu duruşmada, güvenlik güçlerinin operasyonları devam ederken yaptığı twitter paylaşımları ve kamuoyu açıklamaları gerekçe gösterilerek örgüt propagandası ve sokağa çıkma yasağı sırasında sokağa çıkmış olduğu gerekçe gösterilerek toplam 4 yıl 7 ay hapis cezası verilmiştir. Karar bir üst mahkeme tarafından da onaylanmıştır.

GÜLSER YILDIRIM MARDİN MİLLETVEKİLİ

Gülser Yıldırım, ilk olarak 12 Haziran 2011 Genel Seçimlerinde Mardin milletvekili seçilmiş; dört yıllık milletvekilliği süresinin 2,5 yılını cezaevinde geçirmiştir. 1 Kasım 2015 Genel Seçimleri'nde tekrar milletvekili seçilen Yıldırım, 4 Kasım 2016'da tutuklanarak Kocaeli Kandıra Cezaevi'ne konmuştur. İlk 3 ay boyunca tek başına tutulan Yıldırım, 2017 yılının Şubat ayından bu yana iki kişi olarak kalmaya devam etmektedir.

Dokunulmazlıkları düzenleyen Anayasa değişikliği öncesine ait 11 fezlekesi bulunmaktadır. Bu fezlekelerden dokuzu birleştirilerek tutuklu iddianamesi oluşturulmuştur. Bu iddianamedeki fezlekelerden birinin savcısı Fethullahçı yapıya üye olduğu gerekçesi ile meslekten ihraç edilmiş ve cezaevine konmuştur.

Yıldırım'ın ilk duruşması, tutukluluğundan 5 ay sonra 21 Nisan 2017 tarihinde görülmüştür. Bu duruşmaya SEGBİS ile bağlanmıştır. Mahkemeye yüz yüze katılma talebi reddedilen Yıldırım, bundan sonraki duruşmalara katılamamış ve savunma hakkı engellenmiştir.

Bir yıldır kesintisiz tutuklu bulunan Yıldırım'ın yargılanması devam etmektedir. Tutuklanmasının ardından 4 yeni fezleke daha Meclis'e gönderilmiştir.

SELMA IRMAK HAKKÂRİ MİLLETVEKİLİ

4 Kasım 2016 gece saat 01:00'de Kızıltepe'de gözaltına alınmış ve Hakkâri'ye götürülmüştür. Hakkâri Sulh Ceza Hâkimliği tarafından tutuklanarak İstanbul Silivri Cezaevi'ne nakledilmiştir.

Irmak, Silivri Cezaevi'nde 90 gün boyunca tek başına kalmıştır. Tutukluluğundan 8 ay sonra ise kendi isteğiyle Kandıra Cezaevi'ne nakil edilmiştir.

Silivri Cezaevi'ndeyken tutukluluğunun ilk üç ayında kendisine gelen mektuplar ve kitaplar verilmemiştir. Avrupa'dan gelen heyetlerin görüşme

talepleri engellenmiştir. Ailesi ve avukatlarından başka kimseyle görüşmesine izin verilmemektedir.

Hakkında toplam 23 fezleke bulunmaktadır. Bu fezlekelerden 8 tanesi 2011 ve 7 Haziran 2015 seçimlerine kadar olan dönemle ilgilidir. 7 Haziran seçimleri sonrasında ise 1 fezleke daha hazırlanmıştır. 16 tanesi ise Kasım 2015 seçimleri sonrası hazırlanmıştır. Fezlekelerden üçünü hazırlayan savcılar Fethullahçı yapıya üye oldukları gerekçesi ile tutuklanmıştır.

4 Kasım 2016'da Hakkâri Sulh Ceza Hâkimliği'nce tutuklanan Selma Irmak'ın tutuklu bulunduğu dosyası Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderilmiştir.

Silivri Cezaevi'ndeyken tutukluluğunun ilk üç ayda kendisine gelen mektuplar ve kitaplar verilmemiştir.

»tutuklanıp bırakılan vekiller

AYHAN BİLGEN PARTİ SÖZCÜSÜ VE KARS MİLLETVEKİLİ

HDP Sözcüsü, TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu üyesi Ayhan Bilgen, 29 Ocak 2017 tarihinde Ankara'da gözaltına alınarak Diyarbakır'a götürülmüştür. Çıkarıldığı mahkeme tarafından yurtdışı çıkış yasağı ve denetimli serbestlik verilerek tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılmıştır. Bir gün sonra, ceza muhakemesi hukukunda olmayan bir usulle, savcılığın serbest bırakılmasına itirazı üzerine 31 Ocak 2017 tarihinde tekrar gözaltına alınmış ve çıkarıldığı

mahkeme tarafından tutuklanarak Silivri Cezaevi'ne konmuştur. Bilgen ve avukatları tutuklanma kararını hazır buldukları mahkemeden değil, Adliye'de kararın açıklanmasını bekledikleri baro odasında televizyonda geçen alt yazıdan öğrenmişlerdir.

Hakkında hazırlanan 3 fezleke bulunan Bilgen, tutuklanmasına neden olan dosyada, fezlekelerinde geçmeyen 'örgüt üyesi olmak' ile suçlanmaktadır.

Bilgen, tutuklandıktan sonra 1 ay boyunca tek başına tutulmuş, tutuklanmasının 189. gününde (8 Ağustos 2017) ilk kez hâkim karşısına çıkmıştır. Bu duruşmada tutukluluğunun devamına karar verilmiştir. Bilgen, tutukluluk kararı sonrasında Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesinin re'sen yaptığı inceleme neticesinde 8 Eylül 2017 tarihinde, tutukluluğunun 220. gününde tahliye edilmiştir.

Cezaevinde bulunduğu dönemde kaleme aldığı 'Gereği Düşünüldü' isimli kitabı yayımlanmıştır.

BESİME KONCA KADIN MECLİSİ SÖZCÜSÜ VE SİİRT MİLLETVEKİLİ

Besime Konca, 13 Aralık 2016 tarihinde Meclis Genel Kurul çalışması sonrası Çağlar Demirel ile beraber evine giderken Ankara'da gözaltına alınmıştır. Gözaltı sonrası tutuklanarak Kandıra F Tipi Cezaevi'ne konulmuştur.

Gözaltına alındığı 13 Aralık 2016 tarihinde zorla kelepçe takılarak darp edilmesine ve gözaltına alındığı Ankara'dan Batman'a götürüldüğü yol boyunca "ya musalla taşı ya hapis-hane" sözleri ile kendisine fiziksel ve psikolojik işkence yapıldığına dair şikâyet başvurusunda bulunmuştur.

Ancak bu başvuru, bileğindeki morluklara kendisinin sebep olduğu, adli tıp raporuna göre ise bileğinde basit tıbbi müdahaleyle giderilebilir morluklar bulunduğu gerekçesiyle reddedilmiştir. Avukatların bu yapılan kötü muameleye dair şikâyet başvuruları cevapsız bırakılmıştır.

Besime Konca, tutuklandıktan sonra tutuklu bulunduğu dosyanın 3 Mayıs 2017'de Batman 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılan 4. duruşmasında savcılığın tahliye talebiyle serbest bırakılmıştır. Yine ceza muhakemesi usulünde olmayan bir yöntemle, Batman Cumhuriyet Başsavcılığı karara itiraz etmiş, ancak Batman 2. Ağır Ceza Mahkemesi itirazı reddetmiştir. İtiraz bir üst mahkemeye taşınmış ve Batman 3. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından kabul edilerek 8 Mayıs 2017 tarihinde tutuklanmak üzere yakalama kararı çıkartılmıştır. 31 Mayıs 2017 tarihli duruşmaya katılmak üzere, Ankara'dan hareket eden Besime Konca, 29 Mayıs 2017 tarihinde Batman Havaalanı'nda gözaltına alınarak tutuklanmıştır.

Tutuklu bulunduğu dosyanın 31 Mayıs 2017 tarihinde görölen son duruşmasında 2 yıl 6 ay hapis cezası verilmiştir. Bu ceza, daha önce KCK adı altında yürütölen siyasi soykırım davası nedeniyle cezaevinde kaldığı 5 yıllık süreden mahsup edilmiş ve Konca 29 Temmuz 2017 tarihinde serbest bırakılmıştır.

3 Ekim 2017'de, TBMM 26mcı Dö-
nem 3üncü Yasama Yılı'nın ilk gü-
nünde, aldığı ceza Meclis Genel
Kurulu'nda okunarak milletvekilliği
düşürölmüştür.

**HDP Kadın Meclisi
Sözcüsü Besime Konca'nın,
dokunulmazlıkları düzenleyen
Anayasa değişikliği kapsamında
8 fezlekesi vardır. Anayasa
değişikliği sonrasında ise
hakkında 6 yeni fezleke daha
düzenlenmiştir.**

LEYLA BİRLİK ŞIRNAK MİLLETVEKİLİ

4 Kasım 2016 tarihinde, 01:00 sıralarında Mardin’de gözaltına alınmış ve Diyarbakır’a götürülmüştür. Diyarbakır’da bir süre bekletildikten sonra ters kelepçe takılarak helikopterle Şırnak’a götürülmüştür. Aynı gün tutuklanarak İstanbul Silivri T Tipi Kapalı Cezaevi’ne götürülmüştür. Silivri Cezaevi’nin, tutuklanmasına gerekçe gösterilen dosyaların görüldüğü şehirlere herhangi bir yakınlığı bulunmamaktadır.

4 Ocak 2017 tarihinde tutuklu olduğu dosyada görülen ilk duruşmasında tahliye edilmiştir. Cezaevinde kaldığı iki aylık zamanda tek başına tutulmuştur.

Silivri Cezaevi’nden tahliye edilmesinden birkaç gün önce aldıkları dışında kendisine gönderilen mektuplar cezaevi idaresi tarafından alınılmamıştır. Tüm sosyal faaliyetlerden mahrum bırakılmıştır. Avrupa Parlamentosu’ndan Silivri Cezaevi’ne görüşüne gelen parlamenterlerin kendisi ile görüşmesine izin verilmemiştir.

Leyla Birlik hakkında 14 adet fezleke hazırlanmıştır. Bu fezlekelerin 10’u birleştirilmiştir. Fezlekelerinin birçoğu Şırnak il ve ilçelerinde sokağa çıkma yasakları sırasında katledilen sivillerin cenazelerine katılması ve bu cenazelerde yaptığı konuşmalar gerekçe gösterilerek hazırlanmıştır. 3 Ekim 2015’te Şırnak kent merkezinde kolluk güçlerince öldürülen ve cenazesi zırhlı araca bağlanarak sürüklenen kayınbiraderi Hacı Lokman Birlik’in cenazesine katılması gerekçe gösterilerek hazırlanan 1 adet fezlekesi de bulunmaktadır.

26 Eylül 2017 günü Şırnak’taki evinden, mahkemenin “zorla getirme kararı var” gerekçesi ile gözaltına alınmış ve aynı gün serbest bırakılmıştır.

Hali hazırda birleştirilen fezlekeler ile birlikte devam eden 6 davası vardır. Dokunulmazlıkların kaldırıldığı tarihten sonra ise hakkında 4 adet fezleke daha hazırlanmıştır.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ ADANA MİLLETVEKİLİ

28 Ocak 2017 tarih saat 01.45 sıralarında, ikametinde gözaltına alınmış ardından adli kontrol şartı ile serbest bırakılmıştır. Daha sonra adli kontrol kararı kaldırılarak, yakalama kararı çıkartılmıştır. Aynı gün gözaltına alınmış ve tutuklanmıştır.

TBMM Anayasa Komisyonu üyesi olan Beştaş, Cumhurbaşkanlığı Sistemi Değişikliği Teklifi'nin Komisyon ve Genel Kurul aşamalarında etkin muhalefet sergilemiş olup, referandum kampanyalarının başladığı tarihte tutuklanmış, yönetim sistemini deşis-

tirerek Cumhurbaşkanı'nı hükümet başkanı haline getiren 16 Nisan 2016 referandumundan sonra tahliye edilmiştir.

Diyarbakır Cezaevi'nden İstanbul'da bulunan Silivri Cezaevi'ne sevki sırasında kendisine zorla kelepçe takılmıştır. Silivri Cezaevi'nde iki ay boyunca tek başına tutulmuştur. Meclis'teki resmi odasından kendisine gönderilen fakslar ve kitaplar engellenerek ulaştırılmamıştır.

Hakkında açılmış 5 dava devam etmektedir. 20 Mayıs 2016 tarihli Anayasa değişikliği öncesine ait, siyasi faaliyetleri kapsamında yapmış olduğu konuşmalar nedeniyle hakkında hazırlanan 4 adet fezlekese bulunmaktadır.

**20 Mayıs 2016 değişikliği
ardından ise 4 yeni fezleke daha
düzenlenmiştir.**

NIHAT AKDOĞAN HAKKÂRİ MİLLETVEKİLİ

7 Kasım 2016'da Hakkâri girişinde gözaltına alınarak aynı gün tutuklanmıştır. Evinden 1800 km uzaklıkta olan Silivri Kapalı Cezaevi'ne konulmuştur. Burada 90 gün tek başına kalmıştır.

Cezaevinde olduğu sürede kitap ve benzeri dokümanların ulaşması engellenmiştir.

Tamamı siyasi faaliyetleri kapsamında yapmış olduğu konuşmalardan olmak üzere, hakkında 8 fezleke düzenlenmiştir. Bu fezlekelerin 6'sını hazırlayan savcılar Fethullahçı yapıya üye oldukları gerekçesi ile meslekten ihraç edilmiş ve tutuklanmışlardır.

Fezlekelerin tümü aynı dosyada birleştirilerek tutuklu olduğu dosyanın iddianamesi hazırlanmıştır. Hakkâri'de açılan bu dava güvenlik gerekçesi ile Diyarbakır'a taşınmıştır. 171 gün cezaevinde kaldıktan sonra, 26 Nisan 2017 tarihinde tahliye edilmiştir.

NURSEL AYDOĞAN DİYARBAKIR MİLLETVEKİLİ

4 Kasım 2016 tarihinde, gece saat 01:00'de Diyarbakır'da bulunan evinde gözaltına alınmış, gözaltı gerekçesi olarak sunulan dosyanın Şırnak'ta bulunması nedeniyle, önce Şırnak'a götürülmüş ve aynı gün tutuklanarak İstanbul Silivri Cezaevi'ne nakledilmiştir. Burada 90 gün boyunca tek başına tutulmuştur. Cezaevinde bulunduğu sürede dışarıdan gönderilen kitaplara erişim hakkı engellenmiştir.

Tutuklandığı günden 168 gün sonra, 21 Nisan 2017 tarihinde tahliye edilmiştir.

Nursel Aydoğan hakkında, 2011-2016 tarihleri arasındaki siyasi faaliyetler kapsamında yaptığı basın açıklamaları ile miting ve toplantı konuşmaları nedeniyle toplam 45 adet fezleke hazırlanmıştır. Bu fezlekelerin 24'ünü hazırlayan savcılar, Fethullahçı yapıya üye oldukları gerekçesiyle tutuklanmışlardır.

13 Ocak 2017 günü karara bağlanan dosyası nedeniyle 4 yıl 7 ay ceza verilmiştir. Bu ceza 9 Mayıs 2017'de TBMM Genel Kurul'unda okunarak milletvekilliği düşürülmüştür.

Nursel Aydoğan'ın milletvekilliğinin düşmesine neden olan bu dosyanın savcısı Fethullahçı yapıya üye olduğu için meslekten ihraç edilmiş ve tutuklanmıştır. Nursel Aydoğan hakkındaki fezlekelerden 5'i yine bu savcı tarafından düzenlenmiştir.

»diğer HDP vekilleri

AHMET YILDIRIM GRUP BAŞKANVEKİLİ VE MUŞ MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 6, sonrasında 2 olmak üzere toplamda 8 fezlekesi bulunmaktadır.

Milletvekiliği görevini sürdürürken bir kez Diyarbakır'da gözaltına alınmıştır. Gözaltı işleminden sonra ifadesi alınarak serbest bırakılmıştır.

Mahkemelerde görülmeye devam eden bir dosyasının 3 hâkimi ve savcısı Fethullahçı yapıya üye oldukları için ihraç edilmişlerdir.

AYCAN İRMEZ MYK ÜYESİ VE ŞIRNAK MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 14 fezlekesi vardır. Bu fezlekelerin 13'ü Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 28 Temmuz 2015'te "dokunulmazlıklar kaldırılmalı" ve "bedelini ödemeliler" açıklamalarından sonra hazırlanmıştır.

Milletvekiliği görevini sürdürürken bir kez Şırnak'ta, bir kez İstanbul'da gözaltına alınmış, ardından serbest bırakılmıştır.

AYŞE ACAR BAŞARAN MYK ÜYESİ VE BATMAN MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 16, sonrasında 16 olmak üzere toplamda 32 fezlekesi bulunmaktadır.

Dokunulmazlık düzenlemesi kapsamına giren 16 fezlekeden 15'i, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 28 Temmuz 2015'te "dokunulmazlıklar kaldırılmalı" ve "bedelini ödemeliler" açıklamalarından sonra hazırlanmıştır.

Milletvekiliği görevini sürdürürken iki kez Batman'da, bir kez Ankara'da gözaltına alınmıştır. Her üç gözaltından sonra ifadesi alınarak serbest bırakılmıştır. Mahkemelerde görülmeye devam eden beş dosyasının hâkimi ve savcısı Fethullahçı yapıya üye oldukları için ihraç edilmişlerdir.

DİLAN DİRAYET TAŞDEMİR MYK ÜYESİ VE AĞRI MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 10, sonrasında 6 olmak üzere toplam 16 fezlekesi bulunmaktadır.

Üç ayrı şehirde 3 defa gözaltına alınmış, ardından serbest bırakılmıştır.

FİLİZ KERESTECİOĞLU GRUP BAŞKANVEKİLİ VE İSTANBUL MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 1, sonrasında 2 olmak üzere toplamda 3 fezlekesi bulunmaktadır.

Düzenleme öncesine ait fezleke Anayasa değişikliğinin kabulünden 11 gün önce hazırlanmıştır.

HİŞYAR ÖZSOY DIŞ İLİŞKİLERDEN SORUMLU EŞ GENEL BAŞKAN YARDIMCISI VE BİNGÖL MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 2, sonrasında 1 olmak üzere toplamda 3 fezlekesi bulunmaktadır.

NADİR YILDIRIM ÖRGÜTLENMEDEN SORUMLU EŞ GENEL BAŞKAN YARDIMCISI VE VAN MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 3, sonrasında 3 olmak üzere toplamda 6 fezlekesi bulunmaktadır.

Milletvekilliği görevini sürdürürken bir defa gözaltına alınmış, ifadesi alınarak serbest bırakılmıştır.

Mahkemelerde görülmeye devam eden bir dosyasının hâkim ve savcısı Fethullahçı yapıya üye olduğu için ihraç edilmişlerdir.

OSMAN BAYDEMİR YEREL YÖNETİMLERDEN SORUMLU EŞ GENEL BAŞKAN YARDIMCISI VE URFA MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 11, sonrasında 3 olmak üzere toplamda 14 fezlekesi bulunmaktadır.

Fezleke hazırlayan bir savcı Fethullahçı yapıya üye olduğu gerekçesiyle meslekten ihraç edilmiştir.

Bir kez gözaltına alınıp aynı gün serbest bırakılmıştır. Diyarbakır 4'üncü Asliye Ceza Mahkemesi'ndeki dosyasından 'Kamu görevlisine görevinden dolayı hakaret' suçlamasıyla 1 yıl 5 ay 15 gün hapis cezasına çarptırılmıştır.

PERVİN BULDAN TBMM BAŞKANVEKİLİ VE İSTANBUL MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 51 fezlekesi mevcuttur. Bu fezlekelerin 12'si Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın "dokunulmazlıklar kaldırılmalı" ve "bedelini ödemeliler" açıklamalarından sonra hazırlanmıştır. 20 Mayıs 2016 düzenlemesi ardından ise Meclis'e 3 fezleke daha gönderilmiştir.

Milletvekili görevini sürdürürken iki kez gözaltına alınmıştır. Her iki gözaltından sonra ifadesi alınarak serbest bırakılmıştır.

Mahkemelerde görülmeye devam eden dosyaların toplam 33 savcısı bulunmaktadır. Bu 33 savcıdan 2'sinin paralel yapılanmayla ilişkilerinden dolayı HSYK tarafından görev yeri değişmiş, yani sürülmüş; 2'si tutuklanmış; 3'ü hakkında soruşturma açılmış; 10'u da açığa alınmıştır. Toplam 17 savcının paralel yapıyla ilişkisi tespit edilmiştir.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER TBMM İDARİ AMİRİ VE ANKARA MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 9 fezlekesi vardır.

İlki 4 Kasım 2016'da milletvekillerine yönelik gerçekleşen operasyonda olmak üzere 2 kez gözaltına alınmıştır.

Mahkemelerde görülmeye devam eden iki dosyasının savcısı Fethullahçı yapıya üye oldukları iddiası nedeniyle ihraç edilmiştir.

ADEM GEVERİ VAN MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 4, sonrasında 3 olmak üzere toplamda 7 fezlekesi bulunmaktadır.

Milletvekilliği görevini sürdürürken 14 Mart 2017'de Bolu'da, 15 Temmuz 2017'de Ankara'da olmak üzere 2 defa gözaltına alınmıştır. Her iki gözaltından sonra ifadesi alınarak serbest bırakılmıştır.

ALİ ATALAN MARDİN MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 1, sonrasında 2 olmak üzere toplamda 3 fezlekesi bulunmaktadır.

ALİCAN ÖNLÜ TUNCELİ MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 12 fezlekesi vardır. Bu fezlekelerin tamamı Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 28 Temmuz 2015'te "dokunulmazlıklar kaldırılmalı" ve "bedelini ödemeliler" açıklamalarından sonra hazırlanmıştır.

Milletvekilliği görevini sürdürürken bir kez Tunceli'de, bir kez de Ankara'da gözaltına alınmıştır. Her iki gözaltından sonra da ifadesi alınarak serbest bırakılmıştır.

ALTAN TAN DİYARBAKIR MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 16, sonrasında 1 olmak üzere toplamda 17 fezlekesi bulunmaktadır.

Diyarbakır'da bir kez gözaltına alınmış, ifadesi alındıktan sonra adli kontrol şartıyla serbest bırakılmıştır. Bir dava dosyasından 2 yıl ceza almış ve bu ceza ertelenmiştir.

BEDİA ÖZGÖKÇE ERTAN VAN MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 4 fezlekesi mevcuttur.

Hakkında bir adet yakalama kararı vardır.

BEHÇET YILDIRIM ADIYAMAN MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 7, sonrasında 1 olmak üzere toplamda 8 fezlekesi bulunmaktadır.

Milletvekilliği görevini sürdürürken bir kez Adıyaman'da, gözaltına alınmıştır. Bu gözaltından sonra ifadesi alınarak serbest bırakılmıştır.

BERDAN ÖZTÜRK AĞRI MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 8 fezlekesi mevcuttur.

Milletvekilliği görevini sürdürürken bir kez Ağrı'da, bir kez İstanbul'da gözaltına alınmıştır. Her iki gözaltından sonra ifadesi alınarak serbest bırakılmıştır.

CELAL DOĞAN İSTANBUL MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait fezlekesi yoktur.

DENGİR MİR MEHMET FIRAT MERSİN MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 3 fezlekesi vardır.

DİLEK ÖCALAN URFA MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 1, sonrasında 5 olmak üzere toplam 6 fezlekesi bulunmaktadır. Milletvekili görevini sürdürürken İstanbul'da gözaltına alınmış, ifadesi alındıktan sonra serbest bırakılmıştır.

6 fezlekeden birini hazırlayan Cumhuriyet savcısı, Fethullahçı yapıya üye olduğu için görevinden ihraç edilmiş ve gözaltına alınmıştır.

ERDAL ATAŞ İSTANBUL MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 1 fezlekesi bulunmaktadır. Görülen mahkemenin ardından beraat etmiştir.

EROL DORA MARDİN MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 1, sonrasında 2 olmak üzere toplam 3 fezlekesi bulunmaktadır.

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ İZMİR MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 13 fezlekesi vardır. Mahkemelerde görülmeye devam eden iki dosyasının savcılarını Fethullahçı yapıya üye oldukları için ihraç edilmişlerdir.

FAYSAL SARIYILDIZ ŞIRNAK MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 14 fezlekesi vardır.

TBMM Genel Kurul çalışmalarına katılmadığı gerekçesi ile 27 Temmuz 2017'de milletvekilliği düşürülmüştür.

FELEKNAS UCA DİYARBAKIR MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 5, sonrasında 5 olmak üzere toplam 10 fezlekesi bulunmaktadır. Milletvekilliği görevini sürdürürken bir kez Diyarbakır'da gözaltına alınmış, ifadesi alındıktan sonra serbest bırakılmıştır.

Diplomatik pasaportu ve Almanya pasaportuna şerh konulmuş, yurt dışına çıkışı engellenmiştir.

GARO PAYLAN İSTANBUL MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait fezlekesi bulunmamaktadır.

Düzenleme ardından ise Meclis'e 2 adet fezleke gönderilmiştir.

HÜDA KAYA İSTANBUL MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 5 fezlekesi vardır.

Milletvekilliği görevini sürdürürken 2 defa gözaltına alınmıştır.

İBRAHİM AYHAN URFA MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 6, sonrasında 8 olmak üzere toplamda 14 fezlekesi bulunmaktadır.

2 kez gözaltına alınıp, serbest bırakılmıştır.

Twitter'da yapmış olduğu bir paylaşımından dolayı 15 ay ceza almış, dosya üst mahkemeye sevk edilmiştir.

İMAM TAŞÇIER DİYARBAKIR MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 6, sonrasında 2 olmak üzere toplamda 8 fezlekesi bulunmaktadır.

Milletvekili görevini sürdürürken 4 Kasım 2016'da Ankara'da, 25 Ocak 2017'de ise Diyarbakır'da gözaltına alınmış, ifadesi alınarak serbest bırakılmıştır.

KADRI YILDIRIM SİİRT MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 4, sonrasında 1 olmak üzere toplamda 5 fezlekesi bulunmaktadır.

Diyarbakır'da gözaltına alınıp ifadesi alındıktan sonra serbest bırakılmıştır.

LEYLA ZANA AĞRI MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 7 fezlekesi vardır. 8 Şubat 2017’de gözaltına alınmış, ifadesi ardından serbest bırakılmıştır.

TBMM Anayasa ve Adalet Komisyonu üyelerinden oluşan Karma Komisyon 17.10.2017 tarihinde Leyla Zana’nın devamsızlığı sebebiyle milletvekilliğinin düşürülmesi konulu toplanmıştır. Görüşmeler alt komisyonda devam etmektedir.

LEZGİN BOTAN VAN MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 9, sonrasında 6 olmak üzere toplamda 15 fezlekesi bulunmaktadır.

2 kez Van’da gözaltına alınmış, ardından serbest bırakılmıştır.

MAHMUT CELADET GAYDALI BİTLİS MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait fezlekesi yoktur.

MEHMET EMİN ADIYAMAN İĞDIR MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 9, sonrasında 6 olmak üzere toplamda 15 fezlekesi bulunmaktadır.

3 kez gözaltına alınmış, ardından serbest bırakılmıştır.

MAHMUT TOĞRUL ANTEP MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 2, sonrasında 9 olmak üzere toplamda 11 fezlekesi bulunmaktadır.

MEHMET ALİ ASLAN BATMAN MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 7, sonrasında 3 olmak üzere toplamda 10 fezlekesi bulunmaktadır.

Milletvekilliği görevini sürdürürken 3 kez gözaltına alınmış, ifadesi alınarak serbest bırakılmıştır.

MİTHAT SANCAR MARDİN MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 3, sonrasında 2 olmak üzere toplamda 5 fezlekesi bulunmaktadır.

MİZGİN IRGAT BİTLİS MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 4 fezlekesi vardır.

Milletvekilliği görevini sürdürürken bir kez Bitlis'te gözaltına alınmış, ifadesi alınarak serbest bırakılmıştır.

Mevcut dosyalarından birinin savcısı Fethullahçı yapıya üye olduğu gerekçesi ile tutuklanmıştır.

MÜSLÜM DOĞAN İZMİR MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait fezlekesi yoktur.

NİMETULLAH ERDOĞMUŞ MYK ÜYESİ VE DİYARBAKIR MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 1 fezlekesi vardır. Bu fezleke Diyarbakır Sümer Park'ta kıldırıldığı Cuma namazı dolayısıyla hazırlanmıştır. Bu dosya nedeniyle gözaltına alınarak zorla duruşmaya götürülmüştür. Çıktığı mahkemede beraatına karar verilmiştir.

SAADET BECEREKLİ BATMAN MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 3, sonrasında 9 olmak üzere toplamda 12 fezlekesi bulunmaktadır.

Milletvekilliği görevini sürdürürken bir kez Batman'da gözaltına alınmış, ifadesi alınarak serbest bırakılmıştır.

SİBEL YİĞİTALP DİYARBAKIR MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 11, sonrasında 11 olmak üzere toplamda 22 fezlekesi bulunmaktadır.

Milletvekilliği görevini sürdürürken bir kez Diyarbakır'da gözaltına alınmıştır. İfadesi alınarak serbest bırakılmıştır.

TUĞBA HEZER ÖZTÜRK VAN MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 8 fezlekesi vardır.

TBMM Genel Kurul çalışmalarına katılmadığı gerekçesi ile 27 Temmuz 2017'de milletvekilliği düşürülmüştür.

ZİYA PİR DİYARBAKIR MİLLETVEKİLİ

20 Mayıs 2016 tarihli dokunulmazlık düzenlemesi öncesine ait 6 fezlekesi vardır.

İlki 4 Kasım 2016'da olmak üzere 2 defa gözaltına alınmış, ardından serbest bırakılmıştır.

